

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus, ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. I. Vtrum in intellectu creato Christi fuerit aliqua intellectio creata, vel tantùm per intellectionem increatam & divinam intellexerit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

gratia nostra habitualis sit ejusdem rationis & speciei cum gratia habituali Christi, & puro homini nequeat rationem capitis Ecclesiae tribuere, nec id poterit Christo ut homini prestare.

116. Respondeo quod licet gratia habitualis Christi & nostra sint ejusdem speciei in esse physico, in esse tamen moris specie distinguuntur, quia gratia habitualis animae Christi, ratione conjunctionis quam habet cum persona Verbi, & gratia unionis, dignitatem quandam & valorem infinitum habet, ratione cujus potest esse principium quo satisfactionis & meriti infiniti, ut disp. 4. ostensum est: haec autem moralis diversitas sufficit ad hoc ut gratia habitualis Christi possit ipsum in ratione capitis Ecclesiae constituere, licet gratia nostra habitualis rationem capitis Ecclesiae puro homini tribuere nequeat. Unde quando in objectione dicitur, quod eadem forma invariata eundem praebet effectum, distinguendum est: invariata tam physice quam moraliter, concedendum: invariata physice, variata tamen moraliter, negandum. Vel dicatur hoc esse verum, quando effectus praestatur a forma secundum sola intrinseca praedicata, secus autem quando a forma non provenit ratione tantum praedicatorum essentialium, sed simul ex aliquo adjuncto ingrediente in obliquo & de connotato, qualiter in praesenti contingere, conclusione secunda ostensum est; ibi enim docuimus, quod licet in Christo gratia capitis consistat adaequatè in recto in gratia habituali; in obliquo tamen & de connotato, gratiam unionis importat.

117. Objicies tertio: Ideo gratia habitualis Christi, secundum nos, ipsum constituit in ratione capitis Ecclesiae, quia influit in substantiam operationum quibus satisfacit pro nobis, nobisque gratiam & gloriam de condigno promeruit: Sed gratia unionis dat istis operibus infinitam dignitatem, quae principaliter se habet in operibus meritorijs & satisfactorijs, quam ipsorum entitas & substantia: Ergo a fortiori gratia unionis Christum in ratione capitis Ecclesiae constituit.

118. Respondeo distinguendo Majorem: quia influit in substantiam operationum &c. effectivè & per modum principij quo, concedo Majorem: quia influit alijs modis, nego Majorem, & concessa Minori, nego Consequentiam: gratia enim capitalis debet esse principium quo agendi, gratia verò unionis etsi operationes Christi infinitè dignificet, non est principium quo operandi, ideoque gratia capitalis non est. Item caput non per influxum formalem, sed per effectivum in ratione capitis constituitur: gratia autem habitualis constituit Christum ut hominem efficienter influentem in opera meritoria; gratia verò unionis, quae est ipsa subsistentia Verbi, vel natura divina humanitati conjuncta, non efficienter, sed formaliter dat operibus Christi meritorijs & satisfactorijs dignitatem & valorem: & idcirco non gratia unionis, sed gratia habitualis, Christum ut hominem in ratione capitis Ecclesiae constituit, subindeque gratia capitalis est.

Ex quo intelliges, gratiam Christi capitalem solà ratione differre à personali: Dicitur enim personalis, quatenus humanitatem Christi sanctificat, capitalis verò, prout dat posse influere in alios: Sed eadem est forma per quam subiectum aliquod in actu constituitur, & redditur potens agere, cum sola distinctione rationis, ut constat in calore ignis, per quem, absque reali

A distinctione, ignis in actu calidus constituitur, & redditur potens calefacere: Ergo gratia capitalis Christi, solà ratione differt à personali.

DISPUTATIO XV.

De scientia Christi in communi.

Ad questionem 9. D. Thomae.

B Inter perfectiones à Verbo assumptas, duas singulariter notavit Evangelista, plenitudinem scilicet gratiae & veritatis, id est scientiae & cognitionis animae Christi. Unde postquam S. Doctor de priori tribus praecedentibus quaestionibus fusè disseruit, hinc quaestione 9. & tribus sequentibus, agit de posteriori, & procedit tali ordine, quod prius tractat de scientia Christi in communi, deinde disputat de singulis ejus speciebus in particulari: nimirum de scientia beata, infusa, & acquisita, Eundem ordinem & methodum observantes, pauca hinc de scientia Christi in communi dicemus, sequentibus verò disputationibus, de triplici illa Christi scientia, fusè & lato calamo disseremus.

ARTICVLVS PRIMVS.

Verum in intellectu creato Christi fuerit aliqua intellectio creata, vel tantum per intellectiorem increatam & divinam intellexerit?

UT fide certum supponimus, Christum Deum habuisse intellectum creatum, quod à nullo concedente illum esse verum hominem negari potest, cum intellectus sit proprietas animae rationalis, subindeque omni habenti animam rationalem competere debeat. Unde in sexta Synodo generali actione 11. definitur: Verbum assumpsisse animam rationalem, animabus nostris contribilem, & mentem menti nostrae comparatam. Mens autem significat animam secundum partem superiorem, quae est intellectiva: Ergo in Christo est intellectus humanus & creatus. Hoc praemisso, inquirimus, an talis intellectus Christi Domini, per intellectiorem humanam & creatam, vel solùm per divinam & increatam intellexerit: In cujus difficultatis resolutione, relicto Monothelitarum errore, qui quamvis concederent intellectiorem creatam in intellectu Christi creato, & increatam in intellectu Christi divino, ex utraque tamen unam operationem constari asserbant, subindeque unam duntaxat intellectiorem in Christo admittebant. Relicto, inquam, hoc errore: quidam sunt ex Catholicis, quibus visum est, animam Christi non alià intellectiorem usam esse, quam divinam & increatam. Hanc sententiam tenuit olim quidam Joannes de Ripa, relatus à Capreolo in 3. dist. 14. quaest. 1. art. 1. illamque suo tempore quibusdam placuisse refert D. Bonaventura ibidem, fuisseque publicè defensam Parisijs testatur Gregorius in 2. dist. 7. quaest. 2. Denique inter antiquos pro abroganda Christo scientia creata, fusè laboravit Hugo

Victorius tomo 3. Tract. de sapientia animæ Christi, ubi quamvis in illo duntaxat quæ re-
re videatur, an scientia Christi æquet divinam, ta-
men eò tandem devenit, ut scientiam Christi crea-
tam abrogatam malit, & dicat eum qui præter
scientiam increatam, aliam ponit in anima Chri-
sti, cavere debere, ne nimis carnaliter potius sua
quàm vera pronuntiet.

§. I.

*Vera sententia, fuisse in Christo intellectum
creatum, statusur, & multipliciter
suadetur.*

Dico igitur, certum de fide est, in Christo
fuisse scientiam seu intellectum creatam.

2. Probatur conclusio multipliciter. In primis
enim Christus plerisque actus humanæ intelle-
ctionis infra referendos elicit, v. g. discursum,
& actus enuntiativos compositos, qui in Deum
non possunt cadere. Oravit etiam, meruit, & alia
multa fecit ut homo, quæ sine actu intellectus &
voluntatis creatæ fieri non poterant. Item Matth.
8. dicitur Christum fuisse miratum, & ad He-
bræos 5. didicisse ex his quæ passus est: admiratio
autem cum ordinariè ex ignorantia procedat, non
potest Christo ut Deo convenire, addiscere etiam
Christo ratione divinitatis repugnat. Profectus
quoque in sapientia, qui Christo tribuitur Lucæ
2. quomodocumque explicetur, non potest vale-
re de sapientia divina, cuius in Christo nullus fuit
profectus.

3. Deinde frequentissimè Concilia & Patres in
confutatione Monochelitarum tradunt, pro du-
plici Christi natura, duplices in eo facultates &
operationes esse agnoscendas: cum ergo fides do-
ceat, Christum duplici intellectu fuisse prædi-
tum, divino scilicet & humano, duplicem quo-
que intellectum, divinam pimum & increa-
tam, ac humanam & creatam, in eo reperiri fa-
tendum est.

4. Tandem certum est de fide, fuisse in Christo vo-
litionem creatam: ita enim definitum est contra
Monochelitas, & ex eo probari potest, quod ab-
que volitione creatæ Christus nihil meruisset: At-
qui volitio creatæ, connaturaliter supponit intel-
lectionem ejusdem profus naturæ ei prælucen-
tem: Ergo hæreticum videtur asserere, nullam fuisse
in Christo creatam notitiam.

5. Potest insuper suaderi conclusio ratione D.
Thomæ hic art. 1. Congruum enim est, ut Ver-
bum humanam naturam assumens, assumeret il-
lam perfectam: Sed humanitas sine intellectione
creata foret imperfecta: Ergo Verbum assumpsit
humanitatem, non solum cum intellectu, sed
etiam cum intellectione creatæ. Major patet, Mi-
norem verò, in qua est difficultas, probat S. Do-
ctor tripliciter. Primò, quia omne quod est in po-
tentia, imperfectum est, si non reducatur ad ac-
tum: Sed natura humana est in potentia ad intel-
lectionem creatam: Ergo imperfecta foret sine il-
la. Secundò, Potentia suo sine frustrata, imperfe-
cta est: Sed intellectus Christi est propter intel-
lectionem creatam ut finem, omnis enim potentia
est propter suam operationem: Ergo sine illa foret
imperfectus. Tertiò, Aliqua cognitio est na-
turalis humanitati, scilicet illa quæ cognoscimus
prima principia: Sed sine naturali perfectione,
non foret perfecta humanitas: Ergo imperfecta
esset sine omni cognitione creatæ. Ubi obiter ad-
vertendum est, hanc tertiam probationem, non

A de cognitione actuali, sed de habituali procedere;
nulla enim actualis cognitio, naturalis est huma-
nitati per modum proprietatis.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Objicies primò contra præcedentem conclu-
sionem: Non potest simul quis intelligere
aliquid intellectu increatâ & creatâ: At Chri-
stus omnia cognovit intellectu increatâ: Ergo
non fuit in ipso scientia seu intellectio creata. Mi-
nor est certa, Christus enim erat Deus: Deus au-
tem omnia cognoscit intellectu increatâ. Ma-
jor verò suadetur primò, quia non potest quis si-
mul subsistere subsistentiâ increatâ & creatâ, ut
supra ostensum est: Ergo similiter nequit simul
intelligere aliquid intellectu increatâ & crea-
tâ. Secundò, Intellectio creata comparatur ad
increatam, sicut lux minor ad majorem: Sed lux
minor est impossibilis cum majori, quia ma-
jus lumen offuscatur minus, ut constat experientiâ:
Ergo non potest simul esse in eodem supposito co-
gnitio increatâ & creatâ de eodem objecto.

7. Respondeo Majorem esse veram de supposito
operante per unum & eundem intellectum, quod
non contingit in casu nostro, Christus enim per
intellectum divinum, & ut Deus, intelligebat co-
gnitione increatâ; per intellectum verò creatum,
& ut homo, intelligebat cognitione creatâ: non
implicat autem idem suppositum, secundum di-
versum intellectum, cognoscere simul idem obje-
ctum cognitione increatâ & creatâ. Neque valet
instantia de subsistentia, nam ideò in Christo da-
tur una subsistentia, quia ipse est unum supposi-
tum, & ratio constitutiva suppositi est ipsa sub-
sistentia: At licet sit unum suppositum, habet ta-
men duas naturas, humanam scilicet & divinam,
subindeque duos intellectus, & ideò per intel-
lectum increatum potest intellectu increatâ in-
telligere, per creatum verò, intellectu creatâ.

8. Ad id quod subditur de majori & minori lumi-
ne, dicendum est, quod licet in rebus corporeis lux
major interdum obscuret minorem, non tamen
in spiritualibus, quia unius veritatis cognitio,
quæ lux spiritualis est, aliam non excludit, sed
potius perficit & juvat. Unde S. Doctor hic art.
1. ad 2. *Lumen scientiæ creatæ non offuscatur, sed
magis clarescit in anima Christi, per lumen scien-
tiæ divinæ, quæ est lux vera illuminans omnem ho-
minem venientem in hunc mundum, ut dicitur
Joan. 1.*

9. Objicies secundò: Nullum inconveniens est
quod potentia aliqua in Christo non conjungatur
cum operatione ad quam ordinatur ut ad finem:
Ergo nec quod intellectus Christi creatâ intel-
lectione semper caruerit. Consequentia patet, An-
tecedens probatur. Potentia generativa ad actum
generationis ut ad finem ordinatur, & tamen in
Christo nunquam fuit ad istum actum reducta:
Ergo nullum inconveniens est, quod potentia ali-
qua Christi careat actu sibi proprio ad quem ut ad
finem ordinatur, subindeque ratio D. Thomæ
non est efficax.

10. Respondeo Antecedens esse verum, si exerci-
tium talis potentie fini redemptionis non con-
gruat, secus verò si conducat ad finem redem-
ptionis: unde quia actuale exercitium intellectus
creati animæ Christi, conducebat ad finem redem-
ptionis, non verò exercitium potentie generati-
væ Christi, imò potius fini redemptionis & mu-
D D d iij

neri redemptoris congruebat perpetua virginitas, cum qua actualis generatio non compatitur, ideo in Christo debuit esse intellectio creata, non verò actualis generatio.

ARTICVLVS II.

An intellectus Christi humanus, increata Dei intellectu potuerit intelligere?

10. **P**Artem affirmativam, præter Authores articulo præcedenti citatos, tenet Egidius à Præsentatione lib. 4. de beatitudine quæst. 1. art. 2. §. 5. ubi negat quidem intellectum Christi humanum, de facto per increatam Dei cognitionem intellexisse, asserit tamen id posse contingere de potentia absoluta, & non posse ostendi, sententiam Hugonis Victorini, asserentis intellectum Christi humanum de facto per intellectionem divinam & increatam intellexisse, implicare contradictionem. Oppositum docent alij Theologi, tam domestici, quam extranei, cum D. Thoma hic art. 1. ad 1. ubi ait quod divina operatio increata non potuit esse anima humana Christi, cum sit alterius nature. Idem docet quæst. 20. de verit. art. 1. in corp. & in resp. ad 9. in 3. dist. 14. quæst. 1. art. 1. ad 1. & pluribus aliis in locis. Unde fit

§. I.

Conclusio negativa statuitur.

Dico igitur: Intellectus Christi humanus non potuit, etiam de potentia absoluta, per increatam Dei intellectionem intelligere.

11. Hanc conclusionem probat Vazquez 1. 2. disp. 7. cap. 2. ex verbis sextæ Synodi actione 17. in confess. fidei, quibus Synodus allegato S. Leone, ait duas esse statuendas in Christo pro duplici natura operationes. Tum subdit: *Neque enim in quoquam unam dabimus naturalem operationem Dei & creaturæ, ut neque quod creatum est, in divinam educamus essentiam, neque quod eximum est divina natura, ad competentem creaturis locum dejiciamus.*

Hic tamen locus non probat impossibile esse intellectum creatum intelligere per actionem increatam, quod tamen probandum esset, sed tantum probat, impossibile esse operationem Dei esse creaturæ naturalem, quod ex terminis patet esse impossibile, quamvis absurdissimè à Monothelitis, quos ibi damnat Synodus, admitteretur.

12. Apertius videtur adduci posse Agatho Papa Epist. ad Augustos, quæ habetur actione 4. ejusdem Synodi, verbis illis quæ subjicit post adductum locum D. Augustini ex lib. 5. contra Julianum: *Non potest Angelica natura Divinam habere voluntatem aut humanam, neque humana natura voluntatem Dei vel Angelicam.* Ergo nec Dei cognitionem aut scientiam potest in se humana natura habere, cum eadem sit ratio de cognitione ac de volitione. Nec dici potest, ibi sermonem esse de lege ordinaria, non de potentia absoluta; nam ibi agitur de Christo, cujus Incarnatio miraculosa fuit, & divinæ omnipotentis opus perfectissimum, & maximè extraordinarium.

13. Potest insuper probari conclusio ratione fundamentali, quæ sic potest breviter proponi. Intelligere essentialiter est vivere gradu perfectissimo vitæ: Sed implicat intellectum creatum vivere per intellectionem divinam & creatam: Ergo

A & per illam intelligere. Major patet, Minor verò ostenditur primò. Implicat naturam divinam sub conceptu vitæ radicalis uniri naturæ creatæ, illam radicaliter viventem constituendo, ut communiter docent Theologi; & patet, quia alias essentia divina posset uniri per modum formæ physice, & in esse entitativo, & informare corpus, quod maximam imperfectionem importat: Ergo etiam implicat, quod sub conceptu vitæ actualis uniatu naturæ creatæ, illamque actu viventem constituat. Patet Consequentia, tum à paritate rationis, tum etiam quia actus vitalis alicujus naturæ, cum ab illa suam specificationem desumat, communicari nequit, non communicatâ naturâ.

B Quâ ratione usus est S. Thomas locis supra citatis, eamque desumpsit ex Ambrosio lib. 2. ad Gravianum cap. 10. asserente, ubi est diversa substantia, non posse unam operationem intelligi.

Confirmatur: Implicat voluntatem creatam liberè velle per volitionem liberam Dei sibi intrinsicè unitam: Ergo & intellectum humanum per increatam Dei intellectionem intelligere. Consequentia videtur manifesta, ex paritate rationis: Antecedens verò sic ostenditur. Volitio libera debet esse in potestate & dominio voluntatis: Sed volitio divina nequit potestati aut dominio creatæ voluntatis subesse: Ergo implicat voluntatem creatam liberè velle per volitionem Dei liberam.

C

§. II.

Solvuntur objectiones.

Pracipua Adversariorum argumenta sumuntur ex tribus exemplis, in communi Theologorum doctrina, vel saltem in Schola D. Thomæ, communiter receptis. Constat enim, Deum communicari naturæ humanæ per modum subsistentiæ, & secundum communem Thomistarum sententiam, supra expositam, etiam communicatur in ratione existentie. Similiter juxta communem Theologorum sententiam, communicatur essentia divina in ratione speciei impressæ intellectui beatorum, & secundum probabiliorum Thomistarum opinionem, etiam communicatur in ratione verbi & speciei expressæ. Ex quibus tribus exemplis, tria possunt erui argumenta contra nostram conclusionem.

Primum est: Quia subsistentia Verbi eminenter continet perfectionem subsistentiæ creatæ, uniri potuit humanitati Christi, illamque subsistentem reddere: Sed intellectio divina continet eminenter intellectionem creatam: Ergo potest uniri cum intellectu creato, illumque intelligentem constituere.

Secundum sic procedit: De facto essentia divina unitur intellectui animæ Christi, sub ratione & munere speciei intelligibilis: Ergo de facto unitur, vel saltem potest uniri, per modum intellectionis. Consequentia videtur legitima, tum quia in probabiliori & communiori Thomistarum sententia, ratio intellectionis, & ratio speciei, cum ad eandem lineam intellectivam pertineant, non distinguuntur in Deo virtualiter. Tum etiam, quia non videtur major repugnantia, quod essentia divina per modum actus secundi intellectui nostro uniatu, quam quod illi ad modum actus primi ad actualem intellectionem determinantis communicetur.

Tertium argumentum sic potest proponi. De facto unitur divina essentia mentibus beatorum, ut verbum: Ergo unitur, vel saltem potest uniri